

Vapaalla kädellä valkobetoniin

Dakota Lavento, toimittaja

Taiteilija Tomas Byström toteutti Vuores-talon liikuntahallin betonijulkisivuun taideteoksen "Olet tässä" monotypiatekniikalla.

Vuoreksen koulun liikuntahallin kahteen julkisivuun suunnitellun taideteoksen toteutuksessa käytettiin monotypiatekniikkaa, sillä graafinen betoni edellyttää kuvioilta toistuvuutta ollakseen taloudellisesti järkevä toteuttaa. Monotypiatekniikkaa ovat kehittäneet mm betonitaideteoksistaan tunnettu taiteilija *Pertti Kukkonen* sekä taiteilija *Tuula Lehtinen*, Vuores-talon julkisivutaidekutsukilpailun voittaneen Tomas Byströmin puoliso. Lehtinen on ollut myös mukana kehittämässä Vuoreksen kaupunginosa- ja taideohjelmaa.

Monotypiatekniikassa ei käytetä graafista kalvoa, vaan julkisivuun näkyviin jäävät kuviot maalataan hidastinaineella muotin pohjalle. Kuten graafisessa betonissa, kuvio saadaan näkyviin elementin pesussa.

Byströmin teos "Olet tässä" näyttää koulun sijainnin kartalla alueen rakentamista edeltävänä aikana. – Se on muistuma alueen alkuperäisestä luonnosta maastonmuotoineen Byström kertoo.

Teos paljastuu vähitellen rakennusta lähestyttäessä ja ilahduttaa kulkijan oivalluksen hetkellä.

Elävää viivaa tehtaan linjalla

Monotypiatekniikka toi teokseen elävyyttä, mutta aiheutti Byströmille unettomia öitä: – Työn on onnistuttava kerralla, sillä jälkeä ei voi enää korjata. Moneen suuntaan kulkevien linjojen kohdistaminen elementistä toiseen on haastavaa, hän huomauttaa.

1 Tomas Byströmin teos "Olet tässä" näyttää koulun sijainnin kartalla alueen rakentamista edeltävänä aikana.

2 Taidejulkisivut valmistettiin Vuores-talon betonielementtitoimituksista vastanneen Parman Kangasalan tehtaalla.

3 Taideteos sijaitsee Vuoreksen koulun liikuntahallin kahdella julkisivulla.

1

Artikkelin kuvat: Tuula Lehtinen

2

3

4

5

Taidejulkisivut valmistettiin Vuores-talon betonielementtitoimituksista vastanneen Parman Kangasalan tehtaalla kesällä 2013. Toteutukseen osallistuivat tehtaan työntekijöiden lisäksi Byström, Lehtinen sekä Kukkonen avustajineen. Tehtaan kiertomuottijärjestelmän ansiosta aikaa vievää käsin maalaaminen ei aiheuttanut häiriötä tehtaan normaaliin elementtituotantoon. Kaikille mukanaolijoille kokemus oli virkistävä poikkeus normaaliin arkeen.

Työ onnistui lopulta yli odotusten. Jälki on upeaa ja linjojen kohdistuksetkin osuivat kohdalleen. Lehtinen ja Byström kehuivatkin betonia. – Se on hyvin jännittävä materiaali, toisaalta karkea ja arkipäiväinen ja toisaalta juhlaava. Kestävää materiaalia on myös helppo muovata ja sen pintaa muokata, he sanovat.

Mittava elementtitoimitus

”Olet tässä” kattaa kaikkiaan 20 julkisivuelementtiä, laajuudeltaan 220 m². Parman seinäelementtitoimitus Vuores-taloon kattoi kokonaisuudessaan 5700 m². Ontelolaattoja valmistettiin n. 12 800 m² ja pilareita sekä muita runkotuotteita n. 200 m³. Toimitukset kestivät vuoden toukokuusta 2012 toukokuulle 2013.

Vuores-talon julkisivujen sandwich-elementeissä käytettiin valkosementtiä, karkea runkoaines (2–12 mm) on mustaa Gabroa 35R ja hieno runkoaines (0–2 mm) valkoista kalkkikiveä 22 R.

Monipuolinen ja energiatehokas

Vuonna 2013 Tampereen uudelle Vuorek-

sen asuinalueelle valmistunut Vuores-talo on paitsi 1200 oppilaan koulu ja 100 lapsen päiväkotikoti, myös kylän sydän ja vapaa-ajan keskus. Kiinteistöllä on käyttöä ympäri vuoden ja aamusta iltaan. Vuores-talosta löytyvät myös hyvinvointineuvola, suun terveydenhoitoyksikkö ja aikuisneuvontapiste. Kahdessa vaiheessa rakennetun Vuores-talon ensimmäinen vaihe valmistui vuoden 2013 lopussa. Toinen vaihe, yläkoulun luokkatilat ja auditorio valmistunevat vuonna 2016.

Vuores-talo on itsessään osa kestävän kehityksen ratkaisuja pohtivaa oppimisympäristöä. Koulussa on kuivakäymälä ja sille tuotetaan sähköä aluksi aurinkopaneeleilla ja myöhemmin myös tuulivoimalla. Normaaliin uusien rakennusmääräysten mukaan rakennettuun rakennukseen verrattuna Vuores-talo kuluttaa 33 % vähemmän kaukolämpöä ja se kuuluu energialuokkaan A. Vuores-talon energiatehokkuus perustuu lämpöhäviöiden pienentämiseen tehokkaan lämmöneristyksen, rakenteiden ilmanpitävyyden ja ilmanvaihdon tehokkaan lämmön talteenoton avulla.

Rakennuttaja Tampereen kaupunki on Vuores-talon ulkoarkkitehtuuriin ja taiteeseen panostaessaan saanut, mitä haluttiin. – Juuri näin luodaan laadukasta ympäristöä, Vuores-talon projektipäällikkö Antti Lakka sanoo. Betonijulkisivun ”Olet tässä” sopii betonista toteutettuna Vuorekseen erinomaisesti. – Kestävään ja huolettomaan betonijulkisivuun toteutettua taideteosta ei myöskään tarvitse koskaan korjata, saati entisöidä.

”Olet tässä”

Monotypiatekniikalla pesubetonijulkisivuelementteihin toteutettu taideteos
Taiteilija: Tomas Byström
Valmistumisvuosi: 2013

Vuores-talo

Koulukeskuksen bruttoala: 20 000 m²
Ensimmäinen osa valmistui 2013.
Toinen osa rakennetaan 2015–2016.
Tilaa: Tampereen Tilakeskus Liikelaitos, projektipäällikkö Antti Lakka
Arkkitehtisuunnittelu: Arkkitehtitoimisto Aarne von Boehm Oy
Rakennesuunnittelu: Insinööritoimisto A-insinöörit Oy
Pääurakoitsija: YIT Rakennus Oy
Kustannukset:
Ensimmäinen vaihe: 26,5 M€
Toinen vaihe (arvio) 17 M€

4–7 Monotypiatekniikassa julkisivuun näkyviin jäävät kuviot maalataan hidastinaineella muotin pohjalle. Kuvio saadaan näkyviin painepesemällä elementin pinta.

8 Vuores-talon etupiha. Talo on 1200 oppilaan koulu, 100 lapsen päiväkotikoti ja vapaa-ajan keskus.

6

7

Free hand art on white concrete

Artist Tomas Byström used the monotyping method to create a work of art on two concrete facades of the sports hall of the Vuores House in Tampere. The monotyping technique has been developed by Pertti Kukonen, an artist known e.g. for his concrete art, and artist Tuula Lehtinen. In monotyping, no graphic film is used, but the patterns that will be visible on the façade are produced on the bottom of the

mould using a retarder. As with graphic concrete, the pattern becomes visible when the concrete is waterblasted.

Byström's work "You are here" indicates the location of the school on a pre-construction map. The artwork covers a total of 20 precast façade sections, over an area of 220 m².

The work reveals itself gradually as one approaches the building, culminating in a final moment of revelation.

Phase 1 of the Vuores House completed in the new residential area of Vuores in Tampere in 2013 comprises a school for 1200 pupils, a nursery for 100 children, and the heart and a recreational activities centre for the village. Phase 2, classrooms for the upper comprehensive school and an auditorium, are scheduled for completion in 2016.

Susanna Lyly

8